

СКЛАДОВІ МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ІНДУСТРІАЛЬНИХ ПАРКІВ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

Т. Ю. ЧЕРНЯЄВ

(ДВНЗ «Запорізький національний університет»)

Анотація. У статті обґрунтована доцільність створення індустриальних парків в Україні. Досліджено систему показників для оцінки діяльності індустриальних парків. Визначені можливості використання кожного показника системи показників для оцінки діяльності індустриальних парків. Виокремлено зацікавлені особи в процесі оцінки ефективності функціонування індустриальних парків на сучасному етапі. Запропоновано в процесі оцінки ефективності функціонування індустриальних парків враховувати те значення, яке має індустриальний парк для кожного конкретного регіону.

Ключові слова: індустриальний парк, оцінка, система показників, ефективність, зацікавлені особи, значення, роль, підприємства, регіон.

Україна протягом багатьох років здійснювала пошук оптимальної моделі розвитку економіки, направлена, з одного боку, на зростання виробництва, з іншого – на самодостатній розвиток регіонів і створення робочих місць. Зараз найактивніше запроваджується програма створення в Україні індустриальних парків. Раніше цю модель уже прагнули запровадити, але до дій справа не дійшла.

Як свідчить світова практика, інвестування на території індустриальних парків є найприйнятнішою для інвестора формою ведення бізнесу. Україна має всі можливості для їх розвитку. Парки здатні радикально підвищити інвестиційну привабливість України і протягом трьох-чотирьох років залучити в нашу економіку близько 8 млрд дол., а отже, здійснити промислову модернізацію країни та відновити конкурентоспроможність національного товаровиробника на ринку глобальних інвестицій. На такі проекти покладаються великі надії через залучення в регіони потужних інвесторів і впровадження передових технологій, що, в свою чергу, сприятиме створенню нових робочих місць (до 300 тис.) і значному збільшенню надходжень до бюджетів усіх рівнів.

Індустриальні парки дають змогу здійснити промислову модернізацію країни та відновити конкурентоспроможність національного товаровиробника на ринку глобальних інвестицій.

Мета створення індустриального парку – залучити інвестиції в економіку області, розвинути промисловість, підвищити соціальні стандарти життя, забезпечити потреби підприємств України в сучасному електротехнічному обладнанні, електроенергії з альтернативних джерел, первинному алюмінію і напівфабрикатах із алюмінію і його сплавів. Тому оцінка ефективності функціонування індустриальних парків є надзвичайно важливою для всіх учасників, регіонів і держави.

Здійснення оцінки ефективності, функціонування одного з інструментів державної науково-технічної політики – індустриальних парків на сучасному етапі неможливе без розкриття складових методичного забезпечення такої оцінки, серед яких важливе значення мають показники кількісного та якісного складу. Можна виокремити таку систему показників для оцінки діяльності індустриальних парків:

1) кількість фірм, що перебувають на території індустриального парку;

2) характеристика результатів діяльності індустріального парку за відповідними показниками. Серед таких показників: вплив на економіку регіону, частка бюджетних надходжень від діяльності індустріальних парків, кількість нових створених фірм, інноваційна діяльність, спрямована на створення нової продукції, обсяг реінвестицій та інноваційні проекти;

3) частка зайнятих на території індустріального парку згідно зі структурою: працевлаштування випускників університетів, наукові працівники;

4) частка наукомісткої продукції, що виробляється на території індустріального парку. Фірми-клієнти виходять на ринок із наукомісткою продукцією, яка має високий рівень інтелектуальної складової. Лідирують такі напрями: інформаційні технології, комп'ютери та програмні засоби, засоби автоматизації, електроніка й біотехнології, харчові й екологічні технології. Інший вид продукту – науково-технічні послуги: діяльність у сфері науково-технічної інформації; науково-технічна діяльність бібліотек; переклади, редагування та видавництво науково-технічної літератури; збір даних про соціально-економічні явища; випробування, стандартизація, контроль якості; консультування клієнтів, у тому числі державних і громадських служб, які, у свою чергу, самі надають консультації з економічних та інших проблем; патентно-ліцензійна діяльність, що здійснюють державні та громадські організації;

5) характеристика індустріального парку за видом діяльності фірм-клієнтів. Більшість фірм-клієнтів: дослідження і розробки – фундаментальні та прикладні дослідження, експериментальні розробки, виробнича діяльність, маркетингова діяльність, комерціалізація результатів науково-технічної діяльності, реалізація інноваційних та інвестиційних проектів;

6) урахування місцевих особливостей. Залежно від цілей, які переслідує індустріальний парк, виокремлюють три його типи: створення індустріального парку при існуючому науковому центрі (мета – покращення економічного стану території); створення проміжних індустріальних парків (мета – варіація існуючої ідеї). Отже, фірма-клієнт розглядає індустрі-

альний парк як своєрідне «мікросередовище», яке забезпечує зв'язки фірми із зовнішнім середовищем і отриманням послуг. Ці послуги полягають у наданні виробничих площ, забезпеченні відповідною робочою силою, у наданні патентної та технічної допомоги, включаючи консультації щодо можливості впровадження нововведень, інформації про нові продукти та розробки, консультації щодо нових ринків, послуги, метою яких є сприяння виходу нової технології чи товару на ринок. Це можливо при одночасному застосуванні державних інструментів прямої і непрямої дії.

З метою підвищення ефективності роботи індустріальних парків, розвитку інноваційної інфраструктури, стимулювання наукової та науково-освітньої діяльності доцільно:

- забезпечити диверсифікацію моніторингу виконання зареєстрованих інноваційних та інвестиційних проектів технопарків, залучивши до нього (відповідно до їх компетенції) Головки КРУ, ДПА, Мінфін та ДМС;
- скоротити обсяги та терміни виконання проектів технопарків;
- підготувати Концепцію науково-технологічного та інноваційного розвитку з метою адаптації її положень до Програми діяльності Уряду «Назустріч людям»;
- розробити нормативно-правові акти для функціонування різних моделей індустріальних парків та інших інноваційних структур;
- внести до Закону України «Про спеціальний режим інвестиційної та інноваційної діяльності технологічних парків» зміни, які б передбачали державне субсидювання інноваційних проектів на суму фіксованих обсягів сплати податків і митних платежів;
- розробити нову методику розгляду й експертизи інноваційних та інвестиційних проектів;
- запровадити звітність стосовно завершених інноваційних та інвестиційних проектів індустріальних парків щодо дотримання попередніх зобов'язань перед бюджетом і контроль за їх виконанням.

На нашу думку, будь-яке запровадження дій призводить до розвитку бізнесу, так індустріальний парк стає інструментом розвитку біз-

несу, коли кожен із учасників парку реалізовує свої завдання та цілі.

Розвиток бізнесу реалізується шляхом збільшення клієнтської бази, розширення ринків, розвитку партнерства.

Оскільки вигоди від побудови та розвитку індустріального парку залежать від інвестицій кожного із учасників, то потрібно спершу залучити керуючу компанію.

Першою зацікавленою стороною у створенні індустріальних парків є уряд, центральні органи влади. Потенційні вигоди зі створення парків – це ріст інвестицій в економіку країни загалом. Що потрібно «інвестувати»? «Правила гри», пільги та преференції, логістична інфраструктура, макроекономічна стабільність.

Другою зацікавленою стороною є місцеві органи влади. Потенційні вигоди – наповнення місцевих бюджетів, працевлаштування

громадян регіону. Для інвестування потрібно виділити земельні ділянки, преференції на місцевому рівні, «супроводження» та консультації інвесторів.

Третьою зацікавленою стороною у створенні індустріальних парків є інвестори – резиденти індустріальних парків. Потенційні вигоди – доступ до нових ринків, клієнтів, кращий доступ до існуючих ринків завдяки логістичній інфраструктурі. Інвестувати потрібно – фінансові інвестиції, інвестиції «часу», експертиза та досвід.

І нарешті, четвертою зацікавленою стороною є представники організацій із захисту навколишнього середовища. Потенційні вигоди – винесення екологічно несприятливих виробництв за межі міст. Інвестуванню – громадський контроль.

Із цих тверджень можна зробити «пам'ятку» у формі таблиці (табл. 1).

Таблиця 1

Потенційні вигоди та учасники інвестування

Зацікавлена сторона	Потенційні вигоди	Об'єкти інвестування
Уряд, центральні органи влади	Ріст інвестицій в економіку країни загалом	«Правила гри», пільги та преференції, логістична інфраструктура, макроекономічна стабільність
Місцеві органи влади	Наповнення місцевих бюджетів, працевлаштування громадян регіону	Виділити земельні ділянки, преференції на місцевому рівні, «супроводження» та консультації інвесторів
Інвестори – резиденти індустріальних парків	Доступ до нових ринків, клієнтів, кращий доступ до існуючих ринків завдяки логістичній інфраструктурі	Фінансові інвестиції, інвестиції «часу», експертиза та досвід
Представники організацій із захисту навколишнього середовища	Винесення екологічно несприятливих виробництв за межі міст	Громадський контроль

Створення індустріального парку забезпечить:

1. активізацію процесу залучення в економіку зовнішніх і внутрішніх інвестицій;

2. створення сприятливих умов для розміщення нових підприємств, у тому числі іноземних;

3. збільшення надходження до бюджетів податків, зборів (обов'язкових платежів);

4. здійснення технічного переоснащення, забезпечення збільшення обсягів виробництва

конкурентоспроможних товарів;

5. забезпечення ефективного використання потенціалу існуючих підприємств;

6. збільшення регіональних темпів зростання промислового виробництва;

7. збільшення кількості зайнятого населення, унаслідок цього – покращення соціальних стандартів і економічної ситуації як у районі, так і у регіоні загалом;

8. зростання заробітної плати, підвищення рівня і якості життя населення;

9. мінімізація негативного впливу кризи традиційних видів промисловості характерних для регіону та її наслідків на економіку й соціальну сферу регіону.

Індустріальні парки сьогодні дають шанс провести серйозну технологічну революцію в Україні, залучити сюди «розумні» інвестиції, які будуть спрямовані на технології та модернізацію, відновити національного товаровиробника.

Достовірна оцінка ефективності функціонування індустріального парку дозволяє сформулювати послідовність дій подальшого розвитку та стратегію свого позиціонування, що є запорукою успіху створення та організації роботи як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках. Також дозволить визначити основні необхідні інструменти, що може застосовувати держава для підтримки найперспективніших галузей, та відпрацювати робочу схему планування, створення та управління індустріальними парками в Україні.

ЛІТЕРАТУРА

1. Козаченко Р. П. Макрофінансова допомога в рамках співробітництва України з Європейським Союзом / Козаченко Р. П. // Стратегія розвитку України. Економіка, соціологія, право. – 2011. – № 2. – С. 77–79.
2. Жилінська О., Габруко І. // Вісник Київського національного університету імені Т. Шевченка. Серія: Економіка. – 2003. – № 66–67. – С. 27–29.
3. Про індустріальні парки [Електронний ресурс] : Закону України // Верховна Рада України : веб-портал. – Київ. – 1994–2015 Програмно-технічна підтримка – Управління комп'ютеризованих систем. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5018-17>. – Назва з екрана.

Т. Ю. Черняев (Запорожский национальный университет). **Составляющие методического обеспечения оценки эффективности функционирования индустриальных парков на современном этапе.**

Аннотація. В статті обґрунтована цілесобразність створення індустріальних парків в Україні. Исследована система показателів для оцінки діяльності індустріальних парків. Определены возможности использования каждого показателя системы показателей для оценки деятельности индустриальных парков. Выделены заинтересованные лица в процессе оценки эффективности функционирования индустриальных парков на современном этапе. Предложено в процессе оценки эффективности функционирования индустриальных парков учитывать то значение, которое имеет индустриальный парк для каждого конкретного региона.

Ключевые слова: індустріальний парк, оцінка, система показателів, ефективність, заинтересованні особи, значення, роль, підприємства, регіон.

T. Chernjaev (Zaporizhzhya national university). **Constituents of methodical providing of estimation of efficiency of functioning of industrial parks are on the modern stage.**

Summary. *Expediency of creation of industrial parks is reasonable in Ukraine. The system of indexes is investigational for the estimation of activity of industrial parks. Possibilities of the use of every index of the system of indexes are certain for the estimation of activity of industrial parks. Interested persons are distinguished in the process of estimation of efficiency of functioning of industrial parks on the modern stage. It is offered, in the process of estimation of efficiency of functioning of industrial parks, to take into account a that value which has an industrial park for every concrete region.*

Keywords. *Industrial park, estimation, system of indexes, efficiency, interested persons, values, role, enterprises, region.*